

III 19/1967

COBISS

merx

Vestnik

LETO IV. ŠT. 6 ■ CELJE, AVGUST 1967

GLASILO KOLEKTIVA

Nove trgovine — prijetna presenečenja

Kdo si je bolj želel sodobne trgovine kot Frankolovčani in prebivalci Dobrne ter njene okolice? Skorajda bi lahko rekli, da njihovim gorečim željam ni bilo para. »MERX« je poskrbel zanje, poskrbel v tem smislu, da je adaptiral poslovalnici »Lindek« in »Toplice« ter ju preuredil v najsodobnejši samopostrežni trgovini, poleg tega pa primerno povečal asortiment blaga, tako da obisk ene ali druge novorojenke dandanes v celoti poteši želje najzahtevnejšega obiskovalca — potrošnika.

Mimo ugotovitev, da sodobno življenje nasploh narekuje sodobne trgovske lokale, ki morajo biti estetsko urejeni in snažni, je idejo po adaptaciji predmetnih poslovalnic,

mačina. Skozi Frankolovo vodi glavna pot iz Maribora proti našemu morju, o Dobrni pa ni treba posebej govoriti, da uživa že več let svetovno priznani sloves kot prijetno zdravilišče med senčnimi gozdovi in hribovjem.

Mislím, da ne bo med bralci skeptika ali dvomnega misleca, ki bi iz vsebine tega sestavka izvlekel rezultate, da smo uredili trgovine zgolj zaradi tujih turistov. Nasprotno, modernizirali in polepšali smo jih za našega človeka, za našega delavca, mater in očeta, za naše sinove in hčere, ki so si v dolgoletnem povojnem delu to temeljito zaslužili. Biti vljudno postrežen v trgovini, ki je založena z blagom v

da se tujcu ne pustimo obrekovati. Zakaj ne bi tudi tujec imel občutek, da je pri nas vse že prav tako lepo in včasih morda še lepše kot pri njem v domovini. Zakaj ga ne bi sprejeli dostojno, vljudno, in mu postregli z vsemi dobrotami, ki jih imamo? To celo moramo storiti, tako moramo ravnati, ne zaradi nekkih kogentnih norm pač pa zaradi moralnih, npravstvenih nagnjenj, saj smo vendar kulturni ljudje. Poglejte si »izložbo« in jo ocenite! Ali ni okusna in vzorna? Izgleda kot mestna ali velemestna trgovina in vendarle je na deželi. Tako je tudi prav!

Marjan Bele

Takšna sta lokala »LINDEK« in »TOPLICE«

zlasti pa realizacijo te ideje pozdraviti s toliko večjim odobravanjem, ker je ravno v letošnjem letu mednarodnega turizma vsak podvig v smeri modernizacije, izboljšav in polepšanja trgovin dobrodošel in zaželen.

Tako »Lindek« kot »Toplice« locirata na mestih, kjer tujec v letošnji turistični sezoni ni izjema od do-

izobilju in ki je prikupna, sodobna pa vendarle domača, to je pojem, ki je žal nekoliko predolgo lebdel med oblaki in smo si njegove uresničitve le želeli. Danes temu ni več tako in nikdar ne bomo dopustili, da stopimo korak nazaj. Vse poti nas vodijo in nas morajo voditi le k višjim in najvišjim ciljem.

Po drugi strani pa je tudi prav,

Nejevolja Trnovelčanov je vendarle zamrla

Zbori volivcev v Trnovljah bodo odslej bržkone vse krajši, ker ne bo več burnih razprav okoli tesne in zastarele vaške trgovine in da jih zares ne bo, moramo poskrbeti, da bo naša nova samopostrežnica dobila tamkaj v prizidku čimprej še nujno potrebno skladišče za embalažo. Le-ta se zaenkrat še spodtakljivo kopiči pred sicer lepo urejeno trgovino, otežkoča delo pridnega kolektiva te enote in vse bolj draži v oči mimoidoče in pa redoljubne potrošnike.

No, povdariti pa je potrebno, da smo s samopostrežnico Trnovelčane očitno zelo razveselili in še predvsem bolj zato, ker je začela poslovati prav v času, ko je hkrati skozi njihovo naselje stekla tudi že nestrpnost pričakovana asfaltirana cesta, ko jim ni tuje, da je tudi tej, zelo pomembni njihovi pridobitvi, pač naše podjetje tudi prispevalo del svojih sredstev.

Da je adaptirana trgovina Trnovelčanom danes zelo všeč, da je čeprav mala, pa zato tem bolj okusna in prikupna, in da je bilo v teh parih tednih na račun lične samopostrežbe slišati že precej pohval, gre vsekakor pohvala nač zopet našim prizadevnim in strokovno usposobljenim aranžerjem.

Miloš Jagodič

KDOR PIJE, NE SODI K VOLANU

Statistike smrtnih nesreč pri nas kažejo, da jih največ povzročijo alkohol. Kljub neštetim dokazilom, da je alkohol najhujši sovražnik varnega prometa in človeških življenj na cesti, še vedno najdemo voznike, ki ga na skrivaj, pa tudi kar javno, zvrnejo vase preko mere. Točnih meril in nasvetov za uživanje alkohola ne bo nikoli, saj je vsak organizem ustvarjen drugače, razen tega pa vplivajo na telo še druge stvari (zdravila, vreme, psihični razlogi in bolezni). Vozniki, ki dokazujejo, da jim pijača celo pomaga k boljši vožnji, da jim nič ne škoduje, če ga »zvrnejo cel liter« so bahavi nevedneži. Takšno besedičenje je samo neumna tolažba vse dotlej, dokler nekega dne — pa če tudi čez dvajset ali trideset let — se lahko zgodi tisto, kar se dotlej ni.

Razumljivo je, da so kronični alkoholiki bolniki, ki sodijo v bolnišnico, ne pa za krmilo. Toda tudi zdravi ljudje, ki poznajo mero pri pitju alkohola, se morajo zavedati, da pred vožnjo in med njo ne smejo zauživati alkohola.

Vozniki so seznanjeni s predpisi, koliko alkohola sme imeti organizem v krvi, da ni ogrožena varnost pro-

kohola v krvi. Alkohol prodira naglo v kri in se le počasi izločuje iz nje. Pijače, ki jih pijemo naglo, posebno na prazen želodec ali šibko podlago, delujejo še toliko močneje. Podobne so posledice pri živčnih in psihičnih depresijah. Ko doseže alkohol svojo vrhunsko točko, se počasi zmanjšuje njegova koncentracija v krvi, in sicer od 0,10 do 0,15 ‰ na uro.

Alkohol v krvi z 0,5 ‰ je povsem izločen v 4,5 ure.

Alkohol v krvi z 1 ‰ je povsem izločen v 7 urah.

Alkohol v krvi z 2 ‰ je povsem izločen v 15 urah.

Alkohol v krvi z 2,5 ‰ je povsem izločen v 17 urah.

Pregled učinka alkohola pri voznikih avtomobilov:

Alkohol v krvi v ‰	Učinek alkohola	Ogroženost v prometu
0,5	omejen	dopustno
1,0	viden	zelo možna nevarnost
1,3	stopnjujoč	nezmožen za vožnjo
1,5	vinjenost	zanesljivo nezmožen za vožnjo
2,0	stopnjevalna vinjenost	brezpogojno nesposoben
2,5	popolna vinjenost	totalna nezmožnost vožnje (povzeto iz strokovnih revij)

Kakšen učinek ima alkohol na naše voznike lahko vidimo iz naslednjega:

1. Prometna nesreča, dne 24. 3. 1967 vozila CE 64-94 voznik Lenovšek Martin.

— CDS je na svojem rednem zasedanju dne 22. V. zelo neresno obravnaval opisani primer prometne nesreče. Po daljši razpravi je izgledalo, da bo CDS oprostil voznika vsake kazni, končno je bila izrečena kazen »zadnji javni opomin«.

2. Prometna nesreča, dne 26. 5. 1967 ob 22.30 uri na cesti Luče — Solčava vozila CE 95-78 voznik Belak Jože.

a) vzrok prometne nesreče:

— vinjenost voznika (analiza odvzete krvi je pokazala, da se je v krvi nahajalo 0,78 ‰

Tabela izračunana na podlagi povprečja, nam pokaže tole:

Vrsta pijače	Alkohol v ‰	Količina	Po 30 min.	Po eni uri	Po dveh urah	Po treh urah	Po štirih urah
Pivo	3,3 — 4,5	0,5 l	0,3	0,4	0,35	0,2	0,1
Močno pivo	5,5 — 1	0,5 l	0,4	0,6	0,5	0,4	0,3
Belo in rdeče vino	8 — 10	0,5 l	0,6	0,8	0,7	0,6	0,5
Močna vina	15 — 20	0,5 l	0,8	1,4	1,3	1,2	1,1
Sekt	10 — 12	0,5 l	0,7	1,1	1,0	0,9	0,8
Zganje	32 — 34	4 cl	0,2	0,35	0,25	0,1	—
Liker	38	4 cl	0,2	0,35	0,25	0,1	—
Konjak	38 — 48	4 cl	0,3	0,45	0,35	0,2	—
Rum, whisky	50 — 60	4 cl	0,4	0,55	0,45	0,3	0,2

meta. V naslednji tabeli bomo pokazali, pri kakšnih količinah alkohola nastanejo različni odstotki (promile) alkohola v krvi in kakšno je njihovo delovanje oziroma učinek v različnih časovnih obdobjih. Tabela je narejena na povprečnih »vzorcih« in velja za odraslega človeka, težekega 75 kg. Treba je pripomniti, da se promili pri manjših telesnih težah povečajo. Učinek alkohola je tudi mnogo večji, če je telo utrujeno, če je pijača prišla v prazen želodec ali če smo živčno in psihično iztirjeni itd.

Pri podvojenih, potrojenih ali še večjih količinah seveda v enakem razmerju rase tudi koncentracija al-

a) vzrok prometne nesreče:

— vinjenost voznika
— prehitra vožnja

b) posledice prometne nesreče:

— vozilo TAM — 3000 popolnoma uničen
— spremljevalec tov. Založnik Jože težko poškodovan —

— daljše zdravljenje v bolnici

c) posebnosti prometne nesreče:

— voznik Lenovšek Martin pobegnul iz kraja nesreče in ni nudil pomoči ponesrečenemu spremljevalcu;

— spremljevalec tov. Založnik Jože močno vinjen.

d) izrečena kazen za povzročeno prometno nesrečo:

alkohola. Odvzem krvi je bil izvršen 2 uri po nesreči, zato lahko ugotovimo, da je bila koncentracija alkohola v krvi ob priliki nesreče 1,0 ‰
— prehitra vožnja.

b) posledice prometne nesreče:

— tovorni avtomobil TAM — 2000 hladilnik močno poškodovan, škoda cca 3500.- N din

— spremljevalec tov. Rozman Franc je dobil pretres možganov.

c) posebnosti prometne nesreče:

— vozniku so v Logarski dolini odsvetovali upravljanje z avtomobilom zaradi vinjenosti

— spremljevalec totalno pijan. V Logarski dolini ni bil sposoben, da sam stopi v kabino tovornjaka

d) izrečena kazen za povzročeno prometno nesrečo:

— CDS je na svojem rednem zasedanju dne 3. 7. 1967 izrekel vozniku Belak Jožetu kazen »zadnji javni opomin«

— Komisija za izrek kazni zaradi kršitve delovne dolžnosti je izrekla spremljevalcu tov. Rozman Francu kazen »zadnji javni opomin«.

Takšne so posledice neupoštevanja učinka zaužitega alkohola v času, ko je voznik odgovoren za vozilo, spremljevalca in blago. Ob nenehni naraščanju števila osebnih

Tehnika prodaje v trgovini na drobno — v klasični prodajalni

Večkrat govorimo ali slišimo, da sta nebržnost in nevljudnost najneprijetnejši napaki prodajalcev in ki še najbolj prizadevajo kupca. Toda pri tem niso najbolj prizadeti le kupci, temveč tudi delovni kolektivi v celoti, kajti odjemalci se polagoma ogibajo nevljudnih in nebržnih prodajalcev in končno zapustijo za vselej prodajalno. Škoda, ki jo povzročajo takšni prodajalci svojemu podjetju, ima običajno v normalnih tržnih razmerah nepregledne posledice za dober sloves prodajalne in tudi za vodilne ljudi oziroma za organe delavskega samoupravljanja. Morda bi se prestrašili, če bi bilo mogoče številčno prikazati negativne posledice takega ravnanja s potrošniki. Največji napori doslednih prodajalcev za doseganje ugodnega prodajnega vzdušja so zaman, če jih prekriža površno ravnanje nebržnih in nevljudnih prodajalcev. Škodljivci takšne vrste si sploh ne morejo predočiti, kako zelo potrebni sta obliki — vljudnost in zanimanje pri kupčiji, in to prav posebno za njihov lastni obstoj in seveda tudi za dobro

ime podjetja. Neizpodbitna resnica je namreč, da je potrošnik delodajalec podjetja in prodajalca. Mogoče je da se nekateri prodajalci tega tudi zavedajo in kljub temu nezavedno rušijo s svojim pomanjkljivim obnašanjem ugodno prodajno vzdušje. Prodajalčeva nebržnost in nevljudnost se razodeva s pomanjkljivim pozdravljanjem vstopajočih kupcev, nadalje s tem, da ostane prodajalec nebržen do pristopajočega odjemalca zaradi svojega trenutnega opravila, z opuščanjem nujnih uslug in površnim prinašanjem blaga, nasploh s svojim ohlapnim vedenjem. Često se dogaja, da ima kupec že pri vstopu v prodajalno izoblikovan občutek, če bo kupčija prijetna ali neprijetna. In prav tu, v tem primeru je odločilen vtis, ki ga napravi prodajalec na kupca.

Če prodajalec živahno pristopa k kupcu, je prvi ugodni vtis že tu. Nasprotno od tega pa doseže z nebržnim, ravnodušnim nastopanjem in neugodnim sprejemanjem kupčevih želja. Takšen način kupca seveda ne more vzpodbuditi in tudi ne ohrab-

riti. Kako naj tudi kupec občuti, da je dobrodošel, če pa opazi, da je zmotil prodajalko pri klepetu in mu zaradi tega očitno neprijazno in morda celo besedljivo odgovarja ali pa morda še pri vsaki nadaljnji želji kupca svojo nevoljo stopnjuje? Pri takšnem srečanju bo kupec hitro ugotovil, da ni dobrodošel in da je prodajalki bore malo ali nič do zadovoljitve njegovih nabavnih želja. Omenjena vrsta prodajalk dela vtis, kakor da izvršuje dolžnosti le začasno in z nevoljo, dokler ne bo našla druge zaposlitve. Te prodajalke se sploh ne menijo za obiskovalce, ki dozdevno iščejo samo pojasnila in se očitno nimajo namena odločiti za nakup. Še več, takšni kupci so obsojeni na brezplodno čakanje, dokler se nebržna prodajalka ne loči od svojega dozdevnega opravila in milostno nagovori čakajočega odjemalca. In potem — namesto prijaznega pojasnila in ustrežljivosti pri razkazovanju zahtevnih blagovnih vrst — pokažejo z nemarno kretinjo na blago. Največkrat prodajalcem ne moremo dokazati nemarnosti, niti graje vrednega očitanja. Toda duh nebržnosti in nevljudnosti je v njihovem ravnanju in nehanju vendarle prisoten. In čeprav so v prodajalni tudi še vljudni in sposobni prodajalci, ne bodo nikoli imeli prilike pokazati resničnega duha podjetja, dokler bo le še en sam nebržni in nevljudni prodajalec v prodajalni, ki že nad vstopajočim kupcem izvaja usodni učinek s svojim nemarnim vedenjem. Delovno mesto nebržnega in nevljudnega, nepopravljivega delavca naj bi bilo nekje v ozadju vse dotlej, dokler ne pokaže očitnih znakov, da je svoje slabosti obvladal in se približal zahtevam sodobnega kupca.

Mirko Grobler

**KDOR PIJE,
NE SODI
K VCLANU**

Nesreča ne počiva

in tovornih avtomobilov na naših cestah, se odgovornost šoferja do brezpogojnega spoštovanja in upoštevanja cestno prometnih predpisov zaostrojuje in terja od njih skrajno previdnost in zavest da na cesti ni sam.

Člani CENTRALNEGA DELAVSKEGA SVETA so pri obravnavanju

opisanih prometnih nesreč pokazali svojo nezrelost pri odločanju o izreku kazni. Zavedati se morajo, da s svojimi sklepi vplivajo na rahlanje ali zaostrovanje delovne discipline in odnosa do materialnih dobrin kate-re nam je družba zaupala v uprav-ljanje.

Direktor

Kako prodajati kruh

Dejstvo je, da manipulacija s kruhom v razdobju od njegovega nastanka s peko pa do trenutka, ko ga dobi v roke potrošnik, ne zadovoljuje zaželenih higienskih predpostavk. Ob izvršni bakteriološki preiskavi lahko najbolj prepričljivo doženemo, da kupljeni kruh še zdaleka ni neoporečen, saj nam bo žal pokazala zelo slabe rezultate. Sanitarne inšpekcije so pri pregledu dokaj tolerantne ker pač ne vidijo izhoda iz današnje situacije glede na način proizvodnje kruha in njegove manipulacije.

Ni se čuditi ugotovitvam, da je ravno kruh — naše osnovno živilo — tako »bogat« s škodljivimi bacili in sicer nevidno nesnago. Spomnimo se le, iz koliko rok v koliko rok potuje, preden ga končno sami po možnosti tudi mi z umazanimi rokami spr-

Iz zasedanj samoupravnih organov

Na 3. rednem zasedanju centralnega delavskega sveta je bila obravnavana zoper BELAK Jožeta, šoferja, zaradi hujše kršitve delovne dolžnosti ker je dne 26. 5. 1967 v vinjenem stanju na vožnji v vasi Robanov kot pri Solčavi povzročil prometno nesrečo. Imenovanemu je bila vinjenost dokazana, saj je rezultat analize, četudi je bila kri vzeta nekoliko kasneje, pokazal koncentracijo 0,68 ‰ alkohola v krvi in 0,97 v urinu. Tudi tokrat CDS ni zavzel

stališča za izključitev iz delovne skupnosti temveč je bila imenovane mu izrečena kazen ZADNJI JAVNI OPOMIN.

Vedno več je vlog skupščin, kjer posujejo naše enote, za prispevek pri reševanju investicijskih vprašanj. Tako je tudi na tem zasedanju razpravljali CDS o vlogi skupščine občine Laško za prispevek za avtomatizacijo telefonskega omrežja v Laškem in Rimskih Toplicah, za asfaltiranje ceste v Rečici; Skupščina občine Velenje zbira sredstva za rekonstrukcijo ceste Gorenje-Šoštanj. Letos ima podjetje vsa sredstva, ki bodo ustvarjena, angažirana za lastne investicije in tovrstni vlog ni mogoče ugodno reševati.

Centralni delavski svet je potrdil tolmačenje načina nagrajevanja in obračunavanja OD na delovnih mestih trgovskega potnika, da se upošteva pri potnikih razdelitev plana blagovnega prometa za posamezne mesece, ki bo bazirala na planu blagovnega prometa za skladišče, kar se naj uporablja za ugotavljanje opravičenosti izplačila obračuna kilometrine in dnevnice v posameznih mesecih (dopolnitev določil tabele VI-C pravilnika o delitvi OD točka 2.)

Potrjen je bil predlog za uvedbo delovnih mest izmenovodja v poslovalnicah SP Soča, SP Mariborska cesta, Market Laško, Market Ljubljanska c. in Market Dolgo polje.

Naknadno je CDS izvolil namestnike članov komisije za obravnavo kršitev delovni dolžnosti in sicer: GOVEJSEK Jankota, JEZERNIK

Justiko in OBREZ Tilčko.

Na navedenem zasedanju je bil odobren nakup objekta bivše Valvasorjeve tiskarne v Krškem.

Na tretji redni seji je UO podjetja poleg raznih vlog razpravljalo o predlogu skupščine občine Celje in sprejel sklep, da se podaljša pogodba za prispevek za sklad šolstva II. stopnje še do konca leta 1967.

Na predlog Skupščine občine Celje, oddelka narodne obrambe je UO sprejel sklep, da se odobri mladincem, ki se bodo udeležili 14 dnevnega taborenja predvojaške vzgoje, za čas odsotnosti z dela izredni neplačan dopust, ker se tovrstna nadomestila zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, ne refundirajo več. Podjetje pa prav tako ne more nositi teh stroškov.

V izdelovalnici bonbonov je UO odobril razširitev delovnega mesta modelarka in sušilka od dosedanjega 1 mesta na dve mesti.

Na 4. redni seji je UO med ostalim razpravljalo in sprejel ukrepe v zvezi z restrikcijo na področju obratnih sredstev. Sprejet je bil sklep, da je potrebno blagovne zaloge v sektorjih maloprodaje in v skladišču Slovenj Gradec zmanjšati za 25 %. Vse enote morajo voditi skrb, da ne bodo blagovne zaloge večje od stvarnih potreb enote, vendar je pri tem paziti, da ne bo prišlo do desertiranosti.

UO je sprejel sklep, da se prejemnikom plakete »Vzorni voznik« odobri 6 delovnih dni nagradnega plačanega dopusta.

Kako prodajati kruh

vimo v nakupovalno mrežo.

V samopostrežnih poslovalnicah izostane vsaj predzadnji člen otipavanja, ker ga sami vzamemo iz police. Pohvale vreden je sistem zavijanja hlebcev v papir in to na mestu, kjer ga najlaže primemo pri nakupu. Žal tega sistema še niso povsod osvojili, po drugi strani pa tudi z njim še ni zagotovljena vsem sanitarnim predpisom ustrezajoča manipulacija. Koliko je namreč »posrednikov«, ki pomagajo kruhu iz pekarnice v police prodajalen?

Čas je že, da o tem razmislimo, ne toliko mi — trgovci, kot morda sami proizvajalci. S pakiranjem kruha v pekarnah in pekarskih obratih, bi lahko dosegli tisto stopnjo higijene, da bi mogoel potrošnik kupiti neporečen kruh.

Velik problem tiči v izbiri embalažnega materiala, nadalje v transportiranju pakiranega kruha do prodajalen, nadalje v ceni, ki bi nujno porasla, v času, ki bi ga bilo zaradi embaliranja še dodatno potrošiti etc. Prav gotovo bi bile vsaj pri nekaterih kupcih prizadete tudi tradicionalne navade, ki jih zaradi spodobnosti ne bi omenjali.

Tovarna Sloboda iz Osjeka je že opravila nekaj poskusov v smeri pakiranja kruha v vrečke, ki se ne bi orosile. Z laboratorijskimi preizkušnjami so pričeli tudi nekateri drugi veliki proizvajalci kruha. Dobljeni rezultat je pokazal, da bi bilo možno kruh embalirati v vrečke po dvournem shlajevanju. Izbira embalažnega materiala je zelo važna, ne samo zaradi cene, temveč tudi zaradi vplivov, ki jih ima embalaža na ta občutljiv proizvod. Vrečke iz polietilena na pr. puščajo na kruhu nek nedoločen priokus in zato niso primerne za njegovo pakiranje.

Ideja je sprožena, pričele so raziskave in preizkušnje, zato upajmo, da bo v nadalje storjeno vse potrebno in da bomo morda že v najbližji bodočnosti kupovali kruh v embalaži, ki ga bo primerno varovala in to brez škode za njegovo kvaliteto.

E. N.

Kupec naj ugovarja kakovosti, če ima blago napake

Obljuba dela dolg, zato je v nadaljevanju sestavka o kakovostnem prevzemanju opisati še načine in možnosti ugovorov, ki jih ima prejemnik blaga, kadar le-to ni takšno, kot je po pogodbi dogovorjeno.

Povzetek iz slošnih uzanc za blagovni promet je osnova, na katero se moramo nasloniti pri obravnavanju nakazane materije. Uzance 150, 151, 152 in 153 urejajo kvalitativne ugovore okvirno, nadaljnje uzance do 160 pa konkretno govore o kupčevih pravicah, kadar ima blago napake.

Kogentno določilo zapoveduje, da mora kupec pravočasno ugovarjati kvaliteti od prodajalca izročene ga blaga. Kateri trenutek oz. obdobje je šteti za pravočasno, je presojati od primera do primera na pr.: če sta pri ugotavljanju kakovosti navzoči obe stranki, je nedvomno potrebno takoj, namreč že ob sami ugotovitvi

blago grajati, reklamirati. Sicer velja pravilo — napake je grajati brez odlašanja.

Za skrite napake in za slučaj prevare je dopusten daljši ugovorni rok, pri čemer pa se moramo zavdati dejstva, da sodišče v primeru spora zelo ostro presoja okoliščine, ali je napake šteti za skrite ali ne. Na splošno se šteje, da so skrite napake tiste, ki se pojavijo kasneje, z uporabo blaga ali na drug način.

Kupec mora reklamirati takoj, ko je napako odkril oz. spoznal prevaro, ne more pa več ugovarjati po preteku 6 mesecev od prejema blaga. Izjemoma kadar prevara predstavlja kaznivo dejanje, lahko kupec ugovarja kakovosti tako dolgo, dokler ne zastara uvedba kazenskega postopka za storjeno kaznivo dejanje.

Stranki lahko pogodbeno dogovorita daljši ali krajši rok za ugovor

Reportaža

z obiska v

Južni Afriki

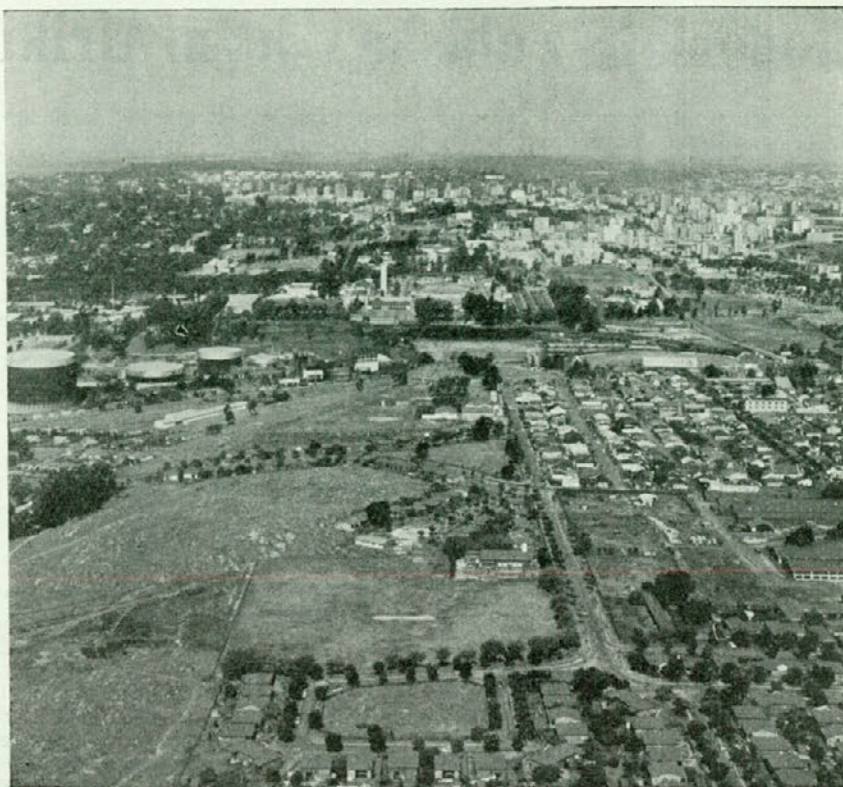
Johannesburg

danes

ZIVLJENJE

Delovni dan začena zjutraj in se končuje pozno popoldne. Ob 17. uri se zapirajo vrata uradov, a potem še vožnja do doma pobere urico ali dve.

Generalni direktor pošte mister Williams se je po službi pripeljal na

Johannesburg z razglednega stolpa

Kupec naj ugovarja kakovosti, če ima blago napake

re in mora potem kupec pri eventualni reklamaciji ta rok spoštovati. Kadar da prodajalec kupcu garancijski list, potem rok, v katerem prodajalec jamči za izdelek, velja tudi za kupčeve ugovore.

Kupčevi ugovori morajo biti jasni in določni, da prodajalec ve, na kaj se nanašajo. Ugovarjati je mogoče pisмено ali na drug primeren način. Telefonske ali telegrafске reklamacije je še istega dne potrditi s priporočenim pismom.

Reklamaciji je priložiti prepis komisijskega zapisnika, če je bil napravljen in če je reklamacija odposlana s pismom po pošti. V primerih telefonskih oz. telegrafskih ugovorov pa je komisijski zapisnik priložiti pismeni priporočenim potrditvi razgovora oz. telegrama.

Posledice nepravočasno vloženi odnosno sporočenih ugovorov kakovosti so zelo dalekosežne in za kupca silno škodljive. Skladno z uzanami velja namreč domneva, da je kupec prevzel blago brez ugovorov, če ni pravočasno reklamiral ugotovljenih napak. To pomeni, da ne more realizirati pravic, ki mu sicer pripadajo.

Kupec, ki je pravočasno in upravičeno reklamiral kakovost prejetega blaga lahko izkoristi eno izmed

štirih možnosti, ki mu jih nudijo Splošne uzanice:

1. Odstopi od pogodbe in izročeno blago stavi prodajalcu na razpolago;
2. zahteva izpolnitev pogodbe in izročeno blago stavi na razpolago;
3. zahteva sorazmerno znižanje kupnine glede na zmanjšano vrednost blaga;
4. Zahteva od prodajalca, da v primernem roku odpravi napake, če se le-te dajo odpraviti.

Važno si je zapomniti, da mora kupec v vsakem izmed zgoraj opisanih primerov zahtevati tudi povračilo nastale škode.

Kupec izgubi omenjene široke pravice in prevzema blaga ne more odreči, če je z izročnim blagom že razpolagal v svojem imenu in za svoj račun, kot tudi ne če razlika v kvaliteti ne presega mej običajne, dopustne tolerance.

Potrebno bi bilo spregovoriti še par besed o tem, kako mora kupec hraniti blago, stavljeno prodajalcu na razpolago, ker pa prostor tega ne dopušča in ker ta snov delno že nagiba v novo uzančno poglavje, bi se tega vprašanja raje prihodnjič dotaknili.

Marjan Bele

vrst svoje vile. Opazoval sem ga prek plotu, kako je utrujeno stopil na verando, potegnil iz žepa časopis in se posvetil dnevnim novicam. Črna služkinja je postavila predenj običajni kozarec whiskyja s sodo in košček ledu. Z malomarnimi kretinjami je napolnil pekočo tekočino v želedec, se počasi dvignil in odšel v stanovanje. Nekaj minut kasneje se je pojavil na pragu s svojo soprogo. Črna oblečena zakonca sta se odpegljala. Najbrže sta povabljenata na cocktail party ali pa gresta v gledališče, sem ugotavljal. V nočnem lokalu The Colonie je vsak dan ples; morda se bosta zavrtela?

Družabno življenje v Johannesburgu ne počiva. Ljudje se po delu redno odpravljajo »na lepše«, čeprav so utrujeni in bi marsikomu počitek v postelji bolj koristil.

Bil sem na cocktail party, ko so odpirali veliko mestno garažo. Ogromno ljudi se je zbralo na pokritem prostoru bodoče avtomobilske shranjevalnice. Žene in moške so se pozdravljali ter stoje pili, jedli in govorili o življenjskih stvareh. Črni lakaji so skakali med množico s polnimi pladnji in ponujali dobre prigrizke ter pijačo. To je bila party — pojem, ki ga mi poznamo le iz filmov in časopisov.

Danes gremo v gledališče, mi je nekega večera rekel stric, pripravi se! Z vstopnico za 3 funte so me spustili v dvorano supermodernega Civic theatre. Nisem se čudil eleganci publike in dobrim pevcem, ki so izvajali Bernarda Shawa My fair

Reportaža z obiska v Južni Afriki

Lady, kajti za tak denar človek že veliko pricakuje. Po predstavi smo komaj izsledili naš avto, ki je bil stisnjen med klešče množice vozil. Vse se vozi, vse kar leze in kar gre. Še v kino se odpelješ z limuzino in potem kar skozi steklo spremljaš filmske dogodke. Takozv. DRIVE IN ali TOP STAR je najbolj všeč staršem, ki imajo majhne otroke in so brez sluzincadi. Vzamejo jih v kino s seboj in potem v pižame oblečeni otročki nekaj časa sledijo slikam na platnu, nato pa zaspijo.

Na weekend smo vedno čakali z veseljem kajti sobota in nedelja sta bili posvečeni oddihu na domačem vrtu. Nedeljski obiskovalci so prinasali s seboj skioptične slike in filme s potovanj po svetu; tako smo ob skodelicah angleškega čaja sedeli, gledali in uživali.

ONLY EUROPEANS — NON WHITE

Več kot pol milijona črnec živi v Johannesburgu. Njihov ognjevit temperament se razplamti po končanem delu še dosti bolj kakor živahnost belcev. Tudi črni se zabavajo, seveda ne v sijaju zlata in biserov, ne po bleščočih dvoranah ali na vrtovih s palmami in oleandri. Njihovo največje zabavišče je cesta. Tu pojejo, plešejo in se ne menijo za mimoidoče. Črnski klubi, kavarnе, gledališča in kinodvorane sicer obstajajo, toda ni jih zadosti in imel sem občutek, da se vse lepo in grdo odvija le na odkriti sceni uličnega asfalta.

Ko sem prvič srečal napis Only Europeans — Non white, me je nekaj stisnilo v prsih in najraje bi tablo iztrgal z železnega droga ter jo poteptal. Meni so dovolili vstopiti, sočloveku pa, ki je »po nesreči«
teman, so se vrata zaprla. Pozneje sem srečaval ukazovalne besede na vsakem koraku. S sklonjeno glavo sem žalosten zrl v tla; sram me je bilo, da sem bil bel.

Pošte, vlaki, avtobusi, vse je ločeno in če se ustaviš pred lokalom, kjer je pribito opozorilo Non white, ni priporočljivo vtikati v prostor svoje glave. Dosti črnec je namreč ponosnih na plemensko pripadnost in ravno ti na belega človeka gledajo z neverjetnim prezirrom. Ne boje se niti bičev policije, kadar je treba ravnemu nasprotniku naložiti par krepkih batin.

Stanovanja v Johannesburgu so zgrajena izključno za belce. Sploh ni misliti o tem, da bi se v mestu naselila črna družina. Služinčad sicer živi v bližini belih gospodarjev, toda strogo ločeno od njih, v primitivnih sobicah na dvorišču ali onkraj ceste, kjer so dobro skrite v košato živo mejo.

Peljal sem se Boxburg — industrijsko naselje z dva ali tritisoč hi-

šami, ki so si podobne kot jajce jajcu. Videl sem domove delavcev, ki so zaposleni v Johannesburgu. Presenetljiv red in čistoča sta me iznenadila. Vprašal sem črnsko gospodinjico, če je z življenjem zadovoljna in dobil zelo pohvalen odgovor. Torej se je nekaterim že začela dvigati življenska raven, čeprav so po tiru kapitalističnega gospodarjenja še vedno izkoriščani. Boxburg je vzorno urejeno črnsko mesto in srečni

so tisti, ki živijo v njem. Koliko je težakov, ki še nima strehe nad glavo in poštene hrane za telo. Beli gospodarji se pač še niso spomnili nanje.

Govoril sem s črnim šoferjem Salomonom in mu hvalil lepoto Afrike. S trudnim pogledom mi je odgovoril: lepa je naša Afrika, but only for you (toda samo za vas). Mi ne vidimo lepote, ker smo preveč stisnjeni in zaničevani.

Takšen je Johannesburg danes. Edaj mu bo zasijalo sonce enakosti in svobode pa še nihče ne ve!

M. B.

Doslovni partnerji nam pišejo

SLOBODA OSIJEK:

Vtisi iz mednarodne razstave v Veliki Britaniji.

Na razstavi je sodelovalo 430 razstavljalcev, se pravi dvakrat več kot v letu 1966, kar daje razstavi kot taki še posebej pomemben pečat. Od omenjenega števila razstavljalcev je bilo 30 % inozemskih firm, kar dokazuje, da je razstava embalaže v Veliki Britaniji največja manifestacija te vrste na svetu.

Na razstaviščnem prostoru je bilo opaziti različne novosti kot na pr.: tvrdka Johnson and Bloy je prikazala metalizirane folije. To so pravzaprav plastični filmi, ki so podobni zlatu ali srebru in se uporabljajo kot ovoji, lahko pa se iz njih v najkrajšem času napravi posoda ali škatala poljubne oblike in dimenzije.

Firma British LIQUID INKS je razstavila vodotopne barve, ki so odporne proti vlagi in sposobne za fleskografijo in tiskanje kartonskih škatal, poleg teh pa tudi flourescentne barve za litotisk in visoki tisk.

Švicarska tvrdka SIG je pokazala stroj HSU, ki izdeluje embalažo za kekse in ki proizvede 250 škatal v minuti.

Posebnost te razstave je bil nadalje polipropilen, ki ga proizvaja ICI pod imenom »Propafilm«. Le-ta se vse več in več uporablja pri embaliranju keksarskih proizvodov kakor tudi cigaret.

Nedvomno pravilna je ugotovitev, da se industrija embalaže v vseh razvitih deželah zapada hitreje razvija kot ostala industrija. Tudi Velika Britanija ne zaostaja v tem razvoju, saj se je industrijska proizvodnja Vel. Britanije v l. 1965 povečala za približno 3 %, samo v embalažni industriji pa je povečanje znatno bolj izrazito. Skupno, se pravi pri vseh vrstah embalaže je to povečanje 7 %-no.

V Vel. Britaniji potrošijo letno okoli 2 milijarde dolarjev za izdelavo embalaže ali z drugimi besedami okoli 40 dolarjev na prebivalca.

Zaradi primerjave je navesti, da znaša ta potrošnja v ZDA 100 dolarjev, pri nas pa le 12 dolarjev na prebivalca.

Lahko je bilo opaziti, da se, zlasti v zadnjem letu forsira embalaža:

- iz polistirena,
- iz polietilena in aresola
- aluminijaste folije in

celofan, medtem ko je papirnata embalaža skoraj že dosegla stopnjo zasičenosti in postaja neinteresantna.

Proizvodnja polistirena je porasla predvsem zaradi potreb po izdelovanju posod za meso, čaš za avtomate in za pakiranje mlečnih izdelkov, ker se je ravno polistiren pokazal kot izredno primerna materija za izdelavo opisane embalaže. Obseg proizvodnje polistirena pa je kljub naglemu porastu še zmeraj relativno majhen v primerjavi s polistirenom, saj znaša razmerje polistirena napram polietilenu 23.000 ton proti 100.000 tonam.

Aresol predstavlja tako rekoč vrhunsko embaliranje v Vel. Britaniji: v letu 1965 je bilo izdelanih okoli 107 milijonov enot tega pakiranja. Največ se uporablja za lak za lase, za konzerviranje osvežilnega zraka itd.

Pri celofanu ni opaziti nekega vidnega porasta v proizvodnji dasiravno je povdariti, da se celofan tudi še dandanes široko uporablja pri pakiranju prehranbenega in tekstilnega blaga. Vse bolj in bolj ogroža njegovo eksistenco polipropilen. Z aluminijastimi folijami pa je drugače — za trg in kupca so zaradi estetske privlačnosti še vedno zanimive in je zato zabeležiti precejšen porast v proizvodnji omenjene embalaže v odnosu na minula leta.

Zelo koristno si je bilo ogledati mednarodno razstavo te vrste, saj je bilo kaj videti. To bo potrebno sedaj proučiti in zapažene motive določiti na naše pogoje. S sigurnostjo potem lahko pričakujemo korak naprej v smeri izboljšanja oblik in vrst naše domače embalaže.

ZANIMALO VAS BO Kadrovska vprašanja

Ali veste, kako se preračunajo Celzijeve stopinje v Fahrenheitove in Réamurove ter obratno na najenostavnejši način?

Fahrenheitove stopinje dobimo, če celzijeve pomnožimo z 9, delimo zmnožek s 5 in tako dobljenemu rezultatu dodamo 32.

Réamurove stopinje izračunamo tako, da celzijeve pomnožimo s 4 in dobljeni rezultat delimo s 5.

Celzijeve stopinje dobimo iz fahrenheitovih tako, da najprej odštejemo 32, pomnožimo s 5 in zmnožek delimo z 9.

Končno dobimo celzijeve stopinje iz réamurovih tako, da jih pomnožimo s 5 in zmnožek delimo s 4.

Ali poznate pravila o deljivosti števil?

- a) število je deljivo z 2, 5 10
— če je poslednja številka deljiva z 2 oziroma s 5, oziroma če je zadnja številka nič.
- b) število je deljivo s 3, 9
— če je seštevek številčnih vrednosti deljiv s 3 oz. z 9, npr.: število 8961 je deljivo s 3, ker je seštevek $(8+9+6+1=24)$ deljiv s 3
- c) število je deljivo s 4, 25, 100
— če sta poslednji 2 številki (vzeti kot eno število) deljivi s 4, odnosno s 25 ali pa če so na koncu dve ničli npr. 72, 250, 4600
- d) število je deljivo z 8, 125, 1000
— če so poslednje tri številke deljive z 8, odnosno s 125 ali pa če so na koncu 3 ničle, npr. 9728, 5375, 1500
- e) število je deljivo z 11,
— če je z 11 deljiva razlika seštevka številčnih vrednosti posameznih števil na neparnih in parnih mestih (začenši iz desne strani). Npr.: št. 564729 je deljivo z 11, ker je razlika $(9+7+6) - (2+4+5) = 22 - 11 = 11$ deljiva z 11.

Tudi drugod naraščajo stanarine: V Zahodni Evropi so se v zadnjih sedmih letih povečale stanarine: v Veliki Britaniji za 40%, v Zahodni Nemčiji za 44%, v Italiji za 82%, v Franciji za 106%, na Nizozemskem za 41% in na Švedskem za 59%. Uroštevati na to treba, da so bile v vseh teh deželah stanarine že pred sedmimi leti precej visoke.

Največji lesno-industrijski kombinat na svetu gradijo ob reki Angari v ZSSR blizu hidrocentrale Bratsk. V njem bodo predelali 4 milijone kubičnih metrov lesa na leto. Za potrebe tega kombinata bodo zgradili 70 km železniških prog in 60 km cest. Ko bo ta obrat začel de-

lovati, se bo proizvodnja papirja v ZSSR povečala za 80%, proizvodnja celuloze trikratno, proizvodnja kartona pa celo šestkratno.

Glavni izvozniki govejega mesa so: Argentina, Avstralija, Nova Zelandija in Urugvaj, glavni kupci pa: ZDA, Velika Britanija, Italija in Zahodna Nemčija. Ovčetino in jašnetino v glavnem izvažata Nova Zelandija, uvažata jo pa Velika Britanija. Največ svinine izvažata Nizozemska in Danska, uvažata jo pa Francija. Največ perutnine prodajo ZDA, Nizozemska in Danska kupuje pa jo v glavnem Zahodna Nemčija.

Poljska je v sorazmerju s številom prebivalstva, največji pridelovalec krompirja na svetu. 1964 in 1965. leta so na Poljskem pridelali 48 milijonov ton krompirja ali več kot 1500 kg krompirja po prebivalcu.

Poskusite se nasmejati

Usodna sobota
— Škoda, da nisem židovske vere.
— Zakaj škoda?
— Če bi v soboto počival, se ne bi poročil.

Cista resnica
Ljudje lahko živijo brez zraka nekaj minut, brez vode nekaj tednov, brez hrane cele mesece, brez pameti pa leta in leta.

Zlobnost
— Toneta zelo grize vest, da se je vdal pijači.
— Se pravi, da ima zaradi ugrizov vesti tako višnjevo nos.

Pobožna želja
Ko bi v zakonu ne bilo treba imeti moža, bi bil zakonski stan najlepši stan.

Tehten vzrok
— Zakaj gredo štokrke v jeseni na jug?
— Ker hočejo ljudje tudi tam imeti otroke.

Nerodno vprašanje
V trgovino je prišel kupec in vprašal mlado prodajalko:
— Imate prosim moške spodnje hlače?
Deklica je zardela in odgovorila:
— Jaz ne, poslovodja pa.

V času od 1. VII. do 31. VII. 1967 je na novo nastopilo delo pri MERX-u 30 delavcev, od tega 27 za določen čas, 3 pa za nedoločen čas.

V času od 1. VII. do 31. VII. 1966 je prenehalo delovno razmerje 3 delavcem s privolitvijo, 1 po pogodbi sklenjeni za določen čas.

VESELI DOGODKI

Poroke:

V juliju so se poročili: VENGER Barbika in Topolšek Ivanka.

Na skupni življenjski poti želimo novoporočencem obilo sreče in družinskega zadovoljstva.

Rojstva:

Romani Černeč se je rodila hčerka, Trbovc Mariji sin, Pogorevc Elzi sin.

Vsem trem iskreno čestitamo!

ROJSTNI DNEVI:

Amon Marija, 27. 9.
Aškerc Zdenka, 19. 9.
Dolenc Franc, 11. 9.
Ivanko Marija, 9. 9.
Jančič Mihaela, 21. 9.
Jezernik Just, 26. 9.
Kambič Vida, 23. 9.
Kovač Silva, 29. 9.
Krumpak Just, 23. 9.
Kržan Franc, 21. 9.
Maček Maks, 2. 9.
Mavrič Ivanka, 2. 9.
Mavsar Vinko, 5. 9.
Metličar Marija, 10. 9.
Moderc Drago, 25. 9.
Obrez Matilda, 27. 9.
Obrovnik Ana, 28. 9.
Ošep Franc, 7. 9.
Pečak Ljudmila, 8. 9.
Pušnik Karlina, 10. 9.
Pušnik Marija, 5. 9.
Strnad Ljudmila, 16. 9.
Šemrov Ljudmila, 13. 9.
Štefanič Stanko, 23. 9.
Šušter Ljudmila, 12. 9.
Turin Leopold, 17. 9.
Turk Zofka, 27. 9.
Vengušt Štefka, 8. 9.
Verdel Avrelja, 5. 9.
Kovač Anica, 7. 9.
Reberšak Marta, 9. 9.
Vorina Marijana, 9. 9.

K življenjskemu prazniku jim želimo vse najboljše in kličemo še na mnoga zdrava leta!

KAVA

je resnično prijetnega okusa

»MERX« VESTNIK JE LIST NAS VSEH - SODELUJTE!